Skolinspektionen

Beslut

2013-05-08

Dnr 44-2012:1357

Umeå Waldorfskola

Rektorn vid Umeå Waldorfskola

Beslut för förskoleklass, grundskola, fritidshem och gymnasieskola

efter tillsyn av Umeå Waldorfskola i Umeå kommun

Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå, Besöksadress Nygatan 18-20
Telefon: 08-586 080 00, Fax: 08-586 080 08
www.skolinspektionen.se

Tillsyn i Umeå Waldorfskola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Umeå kommun under våren 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Umeå Waldorfskola besöktes av Skolinspektionen den 9-11 april 2013.

Fakta om skolan

Umeå Waldorfskola är en fristående tolvårig skola som omfattar förskoleklass, grundskola årskurserna 1-9 samt gymnasieskola. Verksamheten omfattar även förskola och fritidshem. Skolan bedriver sin verksamhet i stadsdelen Backen belägen i Umeås västra utkanter där skolans område består av tretton hus som innehåller klassrum för olika åldrar och ämnen.

Förskoleverksamheten startade 1975 och skolan grundades 1978. Samtliga verksamheter bedrivs av samma huvudman, Stiftelsen Umeå Waldorfskola med organisationsnummer 894001-2096.

Skolan leds av en rektor/förskolechef och tre biträdande rektorer och hade vid tillsynsbesöket 14 elever i förskoleklassen, 169 elever i grundskolan, 32 elever i gymnasieskolan och 87 elever inskrivna i fritidshemmet. De flesta eleverna är folkbokförda i Umeå kommun.

Skolans resultatredovisning för år 2012 visar att i årskurs 3 nådde samtliga elever kunskapskraven i svenska, matematik samt naturorienterande- och samhällsorienterande ämnen. Samtliga elever i årskurs 3 har de senaste två åren nått kunskapskraven i respektive ämne.

Även i årskurs 6 redovisas en hög måluppfyllelse för år 2012, där samtliga elever i hälften av ämnena nådde de kunskapskrav som minst ska uppnås. I engelska, matematik och svenska nådde 90 procent av eleverna kunskapskraven.

År 2011 infördes nya och olika behörighetskrav till gymnasieskolans yrkesrespektive högskoleförberedande program. Skolverkets officiella statistik visar att år 2012 var samtliga elever i årskurs 9 behöriga till gymnasieskolans yrkesrespektive högskoleförberedande program. Det genomsnittliga meritvärdet vid skolan var 210 jämfört med 211 i riket.

Vid tillsynen framkommer inte annat än att fritidshemmet erbjuder eleverna en meningsfull fritid samt kompletterar utbildningen i förskoleklassen och grundskolan.

Gymnasieverksamheten erbjuder naturvetenskapsprogrammet särskild variant Waldorf Natur, naturvetenskapsprogrammet särskild variant Waldorf samt

estetiska programmet särskild variant Waldorf. Samtliga program är riksrekryterande.

På grund av det låga elevantalet inom gymnasiet, 32 elever, saknas officiell statistik över resultat. Enligt såväl lärarna som rektorn når de flesta eleverna utbildningsmålen och går efter gymnasiet vidare till högskolestudier.

Helhetsbedömning

Umeå Waldorfskola bedriver en verksamhet som ger de flesta elever förutsättningar att nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas i riktning mot de nationella utbildningsmålen. Enligt de sammanställningar av elevernas kunskapsresultat som Skolinspektionen begärt in i samband med tillsynen framgår att under de senaste åren har måluppfyllelsen varit hög. Enligt rektorn arbetar lärarna, biträdande rektorer och rektorn för att skapa förutsättningar för eleverna att nå goda kunskapsresultat. Skolan har ett medvetet och väl fungerande arbete med särskilt stöd där elevhälsoteamet är en viktig del. Skolan behöver dock fortsätta arbetet för att utveckla verksamheten så att alla elever ges möjlighet att nå målen för utbildningen.

Av tillsynen framgår att skolans systematiska kvalitetsarbete behöver utvecklas. Skolan måste analysera kunskapsresultat på en övergripande nivå för att kunna göra de förändringar som krävs så att alla elever ges möjlighet att nå så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Rektor måste också se till att den information som finns i de individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen fokuserar på en bedömning av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kursplanernas kunskapskrav. Det är väsentligt att eleverna får sådan information att de förstår vilka kunskapskrav de uppnått och vilka insatser som behövs för att de ska kunna utvecklas vidare.

Skolinspektionen bedömer att skolan erbjuder en trygg lärandemiljö, att personalen har ett stort engagemang och att intervjuade elever trivs och känner sig trygga på skolan. Skolan har nolltolerans mot kränkande behandling och arbetar förebyggande för att kränkningar inte ska ske.

Tillsynen visar att verksamheten i fritidshemmet bedrivs i en trygg miljö där elevgrupperna kan varieras utifrån elevernas behov och utgöra ett komplement till skolans verksamhet, men också för att ge eleverna möjlighet till en meningsfull fritid och rekreation.

Skolinspektionen bedömer att verksamheten inom Umeå Waldorfs gymnasieskola är av god kvalitet. Skolmiljön både utom- och inomhus är stimulerande och trivsam. Skolledningen är väl förtrogen med verksamheten. Personalen har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver och visar stort

engagemang för eleverna och undervisningen. Detta tillsammans med motiverade elever och intresserade föräldrar leder till en verksamhet med god kvalitet som når goda resultat.

Det vikande elevunderlaget för gymnasiet medför svårigheter för skolan att organisera undervisningen optimalt. Lärartjänsterna måste samordnas med grundskolan och det kan vara så att elever undervisas i flera kurser samtidigt i samma klassrum. Skolinspektionen konstaterar också att det för gymnasiedelen finns brister inom områdena, bedömning och betygssättning, särskilt stöd samt kvalitetsarbetet. Bristområden påverkar i viss utsträckning varandra. Vissa kurser hålls på ett otillåtet sätt öppna efter kurstidens slut, så att elever som ej nått kunskapskraven får fortsätta arbeta med kursen, vilket medför att betyg inte alltid sätts i anslutning till att en kurs är avslutad.
Elever som trots stöd och särskilt stöd ej når betyget G, enligt gamla betygssystemet, eller E, enligt nya betygssystemet, när kursen är avslutad ska erbjudas prövning eller möjlighet att gå om kursen. Beskrivna omständigheter har heller inte uppmärksammats i skolans systematiska kvalitetsarbete.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på några områden som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Umeå Waldorfskola att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 15 september 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Bedömning och betygssättning (grundskolan)

Bedömning

Umeå Waldorfskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Omdömena i de skriftliga individuella utvecklingsplanerna ska avse elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.
- I de individuella utvecklingsplanerna ska framgå vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Enligt skollagen ska läraren i samband med utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. De individuella utvecklingsplanerna ska vidare sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Vid intervjuer samt vid dokumentgranskning framkommer att varje elev har en individuell utvecklingsplan med tillhörande skriftliga omdömen i de ämnen som eleven får undervisning i. Skolinspektionen har tagit del av ett urval av Umeå Waldorfskolas individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen. I några individuella utvecklingsplaner beskrivs inte de kunskaper och förmågor som eleven ska utveckla och för några elever är utvecklingsmålen begränsade exempelvis uppmanas eleven att "fortsätta på samma sätt" eller att "försöka ta samtliga arbetsuppgifter på allvar". Vidare saknas i några individuella utvecklingsplaner en sammanfattning av de insatser som skolan behöver vidta för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

Utredningen visar att de individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen måste utvecklas för att omfatta kursplanernas kunskapskrav. Bedömningarna är inte förenliga med syftet med de skriftliga omdömena där informationen ska vara formativ, dvs. läraren lyfter fram elevens utvecklingsmöjligheter i syfte att stimulera till fortsatt lärande. De individuella utvecklingsplanerna anger i allt för liten omfattning vad skolan ska göra för att eleven ska nå kunskapskraven. De individuella utvecklingsplanerna ska syfta till att eleverna får ökad kunskap om och inflytande över det egna lärandet och den egna utvecklingen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

10 kap. 13 och 22 §§ skollagen

7 kap. 9 § grundskoleförordningen

Bedömning och betygssättning (gymnasieskolan)

Bedömning

Umeå Waldorfskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Rektorn måste se till att betyg alltid sätts i anslutning till avslutad kurs.

Motivering

Enligt skollagen ska rektorn se till att betygsättningen sker i enlighet med skollagen krav. I det ingår att se till att lärarna är väl förtrogna med regelverket som gäller för betygssättning. Betyg ska sättas i nära anslutning till avslutad kurs. Elever som ej når betyget godkänt (G) eller (E) ska ges möjlighet att genomgå prövning för betyg eller möjlighet att läsa om kursen. Vid prövning ska eleverna ha möjlighet att pröva mot alla betygssteg. Skolan ska vid betygssättning följa Skolverkets föreskrifter om betygskatalog.

Betyg ska sättas i nära anslutning till att en kurs är avslutad, detta är av största vikt för en likvärdig bedömning och betygssättning. Elever som har svårigheter och behöver stöd för att klara kunskapskraven ska i första hand erbjudas stöd eller särskilt stöd inom ordinarie kurstider. Om eleven trots anpassningar och särskilt stöd inte klarar kraven ska eleven erbjudas prövning eller möjlighet att gå om kursen. De intervjuade lärarna känner inte till möjligheten till prövning eller de bestämmelser som reglerar prövning.

Av de betygskataloger Skolinspektionen granskade framgår att betygen inte alltid sätts när en kurs är avslutad. För elever som inte uppnått kunskapskraven hålls kurser på Waldorfgymnasiet öppna och eleverna ges möjlighet att arbeta vidare med kursen. Detta bekräftas i de lärar- och elevintervjuer som genomfördes. Att för en enskild elev förlänga en kurs en avgränsad tid kan vara en särskild stödåtgärd som formuleras i ett åtgärdsprogram och ska i så fall följas upp och utvärderas i enlighet med vad som gäller för särskilt stöd. Viktigt är också att om en kurs förlängs ska undervisningen i kursen fortsätta.

Utredningen visar att för de elever där kurserna förlängs efter det planerade kursslutet har inte skolan utarbetat åtgärdsprogram. Vidare arbetar eleverna med resterande delar i den kurs som borde avslutats i sin klass där undervisningen i andra kurser pågår. Dessa elever har inte erbjudits prövning eller möjlighet att gå om kursen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

3 kap. 15-21 §§ skollagen

9 kap. 1 § gymnasieförordningen

7 kap. 14 § 1992 års gymnasieförordning

Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123)

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen (grundskola och gymnasieskola)

Bedömning

Umeå Waldorfskola måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen med utgångspunkt från kunskapsresultaten, vilket också ska dokumenteras.

Motivering

Enligt skollagen ska rektorn ansvara för att utbildningen systematiskt och kontinuerligt planeras, följs upp och utvecklas. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Tillsynen visar att rektorn verkar för att skolan och utbildningen utvecklas. I intervju med lärare framkommer att de anser att rektorn har god vetskap om det som händer på skolan. Lärarna följer elevernas kunskapsutveckling och har god kontroll på elevernas kunskapsresultat. Lärarna dokumenterar kunskapsresultaten för att ha som underlag vid bedömning och betygssättning samt som underlag vid utvecklingssamtal. Skolinspektionen har tagit del av skolans dokumenterade kvalitetsarbete. Dokumentet visar vilka utvecklingsområden skolan har arbetat med, lärdomar under arbetets gång och hur skolan vill gå vidare. I denna redovisning av kvalitetsarbetet förs inga resonemang kring elevernas kunskapsresultat. Det framgår inte på vilka grunder utvecklingsområdena valts eller om de är valda utifrån skolans resultat och måluppfyllelse.

Utredningen visar att rektorn inte i tillräcklig utsträckning ser till att det bedrivs ett dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utvärdering som är relaterat till kunskapsresultaten. Då dokumenterad utvärdering och analys av kunskapsresultaten inte sker saknas en viktig grund för det arbete som ska leda till att åtgärder vidtas för ökad måluppfyllelse. För att en skola ska utvecklas måste den fortlöpande ifrågasätta sina undervisningsmål och arbetsformer, utvärdera sina resultat och pröva nya metoder. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 4-7 §§ skollagen

Lgr 11 punkt 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar/Lpf 94 2.6 Rektors ansvar

Avstående från ingripande

Vid tillsynen har konstaterats brister för vilka Skolinspektionen avstår från ingripande i enlighet med 26 kap. 12 § skollagen (2010:800).

Särskilt stöd (grundskola och gymnasieskola)

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- I skolans åtgärdsprogram framgår inte vilka behoven är och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Enligt skollagen ska det anmälas till rektorn om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Varje lärare är skyldig att anpassa undervisningen utifrån elevernas behov och förutsättningar. Detta ställer stora krav på lärarna att söka lösningar inför att anpassa och ge stöd vid undervisningens genomförande. Om lärarna trots anpassning av undervisningen till elevens behov får indikationer på att eleven inte kommer att klara kunskapskraven ska rektorn eller den rektorn delegerat ansvar till informeras. Rektorn/den som har delegation ska då se till att elevens behov utreds. Visar utredningen att eleven är i behov av särskilt stöd ska rektorn/ den som har delegation besluta att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska framgå vilka behoven är, vilka insatser skolan gör för att tillgodose dessa och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Enligt biträdande rektorer och lärare har skolan goda möjligheter att anpassa undervisningen till elevernas behov och förutsättningar. Elevgrupperna är vanligen små och i elevhälsan har skolan tillgång till bland annat tre specialpedagoger. Tillsynen visar dock att skolan har behov av att tydliggöra skillnaden mellan lärarnas uppdrag att individanpassa och ge stöd i undervisning och det arbete som ska bedrivas för de elever som kan behöva särskilda stödinsatser.

De mål och insatser som beskrivs i vissa åtgärdsprogram har inte karaktären av särskilda stödinsatser utan beskriver mål och insatser som ryms inom ordinarie verksamhet exempelvis ”få ett fullständigt gymnasiebetyg eller avsluta rest-

uppgifter". Skolinspektionen vill särskilt påpeka att lärarna medan kursen pågår ska ge eleven stöd att strukturera sitt skolarbete. För den typen av anpassning och stöd till elever behöver inte skolan utarbeta åtgärdsprogram.

Skolan har under tillsynen genomfört en förändring av åtgärdsprogrammens innehåll och redovisade den 19 april ett åtgärdsprogram för en elev med ett innehåll som är i överensstämmelse med skollagen.

Skolinspektionen bedömer att de redovisade åtgärderna inom området särskilt stöd är tillräckliga och därmed att de brister som konstaterades vid tillsynsbesöket avhjälpts förutsatt att åtgärdsprogrammens innehåll framledes utformas enligt den modellen.

Enligt 26 kap. 12 § skollagen får Skolinspektionen avstå från ingripande om den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse. Skolinspektionen beslutar att avstå från ingripande.

Författning

3 kap. 8-9 §§ skollagen

26 kap. 12 § skollagen

Bedömning och betygssättning (grundskolan)

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist inom bedömningsområdet Bedömning och betyg.

- En skriftlig bedömning av elevernas kunskapsutveckling ges inte när ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne.

Motivering

Enligt skollagen ska en skriftlig bedömning av elevens kunskapsutveckling i ämnet ges om ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne. Av bedömningen får också framgå de stödåtgärder som har vidtagits. Bedömningen ska undertecknas av läraren.

Tillsynen visar att en skriftlig bedömning med information om elevens kunskapsutveckling inte ges när en elev i ett avslutat ämne får betyget F.

Skolan har under tillsynen genomfört en förändring av arbetet med skriftliga bedömningar och redovisade den 19 april exempel på skriftliga bedömningar som är i överensstämmelse med skollagen.

Skolinspektionen bedömer att de redovisade åtgärderna inom området bedömning och betyg är tillräckliga och därmed att den brist som konstaterades vid

tillsynsbesöket avhjälpts förutsatt att de skriftliga omdömenas innehåll framledes utformas enligt den modellen.

Enligt 26 kap. 12 § skollagen får Skolinspektionen avstå från ingripande om den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse. Skolinspektionen beslutar att avstå från ingripande.

Författning

10 kap. 22 § skollagen

26 kap. 12 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsrådet Sten Svanholm och utredare Stina Johansson deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren
Enhetschef

Ulla-Britt Norin
Föredragande/Undervisningsråd

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).